

Независни
информативни
лист

НОВОСТИ

ИЗЛАЗЕ:
УТОРНИКОМ
ПЕТКОМ
НЕДЕЉОМ

УВЕК ПРАВЕДНЕ — НИКАДА НЕУТРАЛНЕ

ПОШТАРИНА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

Уређује: Редакциони одбор

Поштански фах „Новости“ 345

Година I. Бр. 1.

ПРИМЕРАК 2 ДИН.

ЗАШТО ИЗЛАЗИМО

У јавном животу уопште, а политичком нарочито, штампа игра велику улогу. Здрава и слободна штампа врши повољан утицај и у свима областима друштвеног живота. Штампа је слободна у првом реду ако јој се не чине сметње са стране. То је спољашња слобода. Она је неопходна, али није довољна. Поред ње треба да постоји и стварна слобода кад је пружена могућност да се у истој потпуно изрази свачије мишљење. Та могућност постоји кад има више независних листова.

Пре овога рата штампа се у Југославији углавном развијала у три самостална средишта: Београду, Загребу и Љубљани. Београд је пред рат имао три главна дневна листа, који су се борили о читалачку публику: „Политику“, „Време“ и „Правду“. После ослобођења у Београду су почела да излазе два дневна листа: „Борба“ и „Политика“. „Борба“ је одмах истакла да је орган Комунистичке партије Југославије, а „Политика“ је узела предратни облик „Политике“, — независног дневног листа. „Борба“ се, као орган владајуће партије, сматра за владин званични лист, а неки сматрају да је „Политика“ полузванични. Пре кратког времена недељни лист „Глас“ претворио се у дневни. И „Глас“ је као орган Народног фронта Србије лист владајуће групе. Поред ова три листа у Београду излази известан број недељних листова, а сви они су органи или политичких странака или посебних група.

С обзиром на то да само „Политика“ излази као независни лист, јавном животу Србије стоји на располагању један једини лист без унапред одређеног ограничења, које је код страначких листова и њужно и природно. Разумљиво је да се од страначких листова не може захтевати да пишу о стварима које се не слажу са њиховим програмима или њиховим мишљењем. У оваквом случају независна штампа у Србији налази се у једним рукама, она је у ствари монополизана. Монополи, међутим, израз су нездравих прилика, а имају више штетних него корисних последица.

У српској штампи, дакле, постоји једна празнина. „НОВОСТИ“ долазе да ову празнину попуне. Њиховим излажењем ствара се слободна утакмица у изражавању мисли

путем штампе, пружа се прилика ономе ко не може или неће у другим листовима да изнесе оно што би хтео, да то може учинити у „Новостима“.

Монополским положајем у штампи условљава се нужно и непотпуност у обавештавању читалаца. „Новости“ ће читавим пружити још један извор слободног и непристрасног обавештавања о свима догађајима који би их могли занимати. Само један извор маколик савршен не може бити довољан. То не мора долазити од зле воље оних који њиме управљају, већ проистиче из природе ствари. Али кад има више посматрача питања се осветљавају са више страна, што има за последицу да се потпуније и свестрано приказују. Тиме се читаоцима пружа могућност да по изнетим питањима доносе правилније и сигурније закључке.

Нездрави политички односи пре рата и прилике под окупацијом, учинили су да се у нашем народу развију и многе различите обољења у нашем друштвеном животу и уклањање биће успешно ако се створи могућност да се испитају свестрано и непристрасно, и ако се на исти начин потраже, пронађу и примене најповољнија средства. „Новости“ ће се трудити да допринесу са своје стране одговарајући део за стварање те могућности.

У ванредним приликама, особито ратним, једна неповољна људска особина — служење неистином, долази нарочито до изражаја. Први светски рат показао је да је главно средство ратне пропаганде било свесно и смишљено прикривање истине, а употреба неистине. У другом светском рату служење неистини још је више усавршено. Иако у основи зло, неистина као ратно средство може се и разумети и извладати, пошто је она мање од свих осталих зала која би наступила кад би рат био изгубљен. Али дејство неистине не престаје са свршетком рата. Неистина, примењивана из нужности у рату, влада по навик и после рата. Тек постепено као што се вода после великих поплава из плодних поља лагано повлачи у речна корита или нестаје под дејством сунца, неистина ишчезава из друштвеног живота.

„Новости“, имајући пред очима горко искуство прошлости у овом погледу, полазе са основног захтева здравог друштвеног живота: у свакој прилици служити истини и служити се истином. У своје раду „Новости“ ће чинити све што буду могле да истичу не обилазе, да се неистином не служи. Јер истина и слобода главно су оружје за сузбијање највећег дела свега што не ваља у животу народа.

„Совјетски Савез је увек био веран политици учвршћивања нормалних односа између свих мирољубивих држава“ — рекао је Молотов

Само сарадња свих великих сила које су на својим леђима изнеле сву тежину овога рата, може допринети успесима рада нове међународне организације мира

Целокупна светска јавност очекивала је са великим интересовањем 7 новембар ове године, очекујући да ће чути речи генералисимуса Стаљина. Међутим, на свечаном заседању Московског совјета, одржаном поводом прославе Велике октобарске револуције, говорио је комесар иностраних послова Вјеслав М. Молотов. Он је у своме говору између осталог рекао:

„Други светски рат разликовао се од првог светског рата у многом погледу и, пре свега, по размерама учешћа народа у овом рату, а такође и по количини људских жртава и материјалне штете које је рат нанео. Четири петине

2,533.000 америчких
војника демобилисано

Вашингтон. — Како јавља В-нис, јуче је министарство војске објавило да је у времену од 12. маја па закључно до 2. новембра ове године демобилисано 2.533.000 војника америчке војске.

становништва земаљске кугле учествовале су у овој или оној мери у последњем светском рату. Број мобилисаних у оба зараћена тabora прелазео је 110 милиона људи. Готово не постоји земља која је стварно била неутрална у току ових година. Допустивши други светски рат, то јест не предузевши правремене мере против агресивних сила фашизма, које су изазвале овај рат коме по размерама нема равна, човечан-

ство је платило неизмерну цену у људским животима и у рушевинама многих држава. Рат је наметнут нашем народу, који је у одговор на агресију објавио Велики отаџбински рат. Хитлеровска Немачка напала је на Совјетски Савез не само у циљу освајања наше територије и уништења совјетске државе. Хитлеризам је прогласио за свој циљ уништење Русије и Словена уопште. Све до (Наставак на другој страни)

ИЗБОРИ У МАЂАРСКОЈ

Победа Странке малих поседника

Малопоседници добили 58%, социјал-демократи 22%, комунисти 14%.

Избори за мађарски парламент одржани су 4 новембра о. г. На изборима учествовале су четири мађарске демократске странке са својим посеб-

ним партиским листовима. Резултати избора, како јавља мађарски радио, су следећи: странка малих поседника (Земљорадничка странка Мађарске) добила је апсолутну већину од 58%. Социјал-демократска странка је добила 22%, а комунистичка странка 14%. Ово су још непотпуни резултати, али се сматра да ће проценат гласова које је народ дао за малопоседничку странку бити још повећан. Сви се коментатори слажу да су малопоседници добили апсолутну већину у Мађарској, на овим изборима.

У својој првој изјави коју је дао мађарској и иностраној штампи, Золтан Тидингер, шеф странке малопоседника (Народне земљорадничке странке Мађарске) рекао је да је он спреман да образује нову владу и да ће Мађарска тражити од Савезника да буде ослобођена плаћања репарација у висини од 300 милиона долара, коју је суму требало да плати Совјетском Савезу, Југославији и Чехословачкој, пошто се земља налази у веома тешком економском положају.

ОСТАВКА ЧЕХОСЛОВАЧКЕ ВЛАДЕ

Како јавља прашки радио, чехословачка влада поднела је оставку. Претседник републике г. Едуард Бенеш поверио је мандат за састав владе, досадашњем претседнику Филингеру, који улаже пуно напора да образује нову владу.

Попуштање затегнутости на Далеком Истоку

Кинески националисти и комунисти пристају су на примирје у принципу, да би се спречио грађански рат. (Рајтер).

СОВЈЕТСКЕ ТРУПЕ НАПУШТАЈУ ЧЕХОСЛОВАЧКУ

Совјетска агенција ТАСС јавља да је званично саопштено од стране Врховне команде Црвене армије да ће совјетске трупе у току идућих недеља напустити Чехословачку. Агенција ТАСС додаје да ће ова евакуација бити завршена у току треће наредне недеље.

МОЛИТВА ЗА ИСТИНУ

Написао: КАРЕЛ ЧАПЕК, 25-IX-1938

Боже, који си створио народе и свима њима удахнуо жељу да живе у чисти, ослободи данашњи свет онога што је најгоре — лажи. Лажи, која подупире и припрема насиље и учи људе да се узајамно мрзе. Лажи која трује народе и ископа међу њима поноре, које можда није десетине година неће моћи изравнати. Боже, како ће изгледати, како ли ће се развијати Европа заведена толиким лажима, пуним мржње! Како ће само бити могућан заједнички живот људи и народа, ако је међу њима бачено толико увреда, толико презира и беса? Зар, можда, неко мисли да овакво стање треба да траје и може да траје вечито? Зар је неопходно да сусед вечито зазира од суседа и да само чека згодну прилику да му зада осветнички и мучки ударац? Чак и после рата могу народи један другогме да пруже руку, могу се узајамно витешки поштовати и успоставити међу собом односе пуне поверења. Али на бојишту лажи некад неће бити нити поверења, нити чисти; сваке ће лажи нестати, али ће за њом остати мржња и презир; тело се може излечити раније него ли душа. Боже, какве ли се страшне ране задају души овога народа, како само све то да се једном излечи или опрости? Зар се неће запрепастити народи кад виде каква се свет пун мржње, пун пакости и непријатељства изграђује оваквим поступањем: Зар не треба никада да дође до мира или бар до застоја у овом грчевитом, смртоносном мржењу? Боже, врати човечанству истину! То ће значити више него уговор о вечитом миру, то ће више вредити него свако савезништво. Нека нико, ни један народ, ни једна држава не буду сигурни докле год оружје лажи може у сваком тренутку кварити односе између људи. Неће бити сигурности, неће бити уговора, ничег ваљаног ни поузданог неће бити, докле год вешто смишљена лаж буде могла да помучи свест ма којег народа. Иза сваке лажи долазе сплетке и насиље; свака је лаж насртај на сигурност света. Нико неће живети у миру ни иза најчвршћег бедема од челика и бетона; крилата лаж ругаће се свим вашим тврђавама. Ослободити свет лажи значи више него га разоружати.

Каква ли је то била чудновата видовитост кад је наш Масарик написао на наш државни грб речи: „Истина побеђује“. Као да је слутио да ће једном лаж извршити општи напад на нашу државу и на наш народ и као да је већ унапред одредио лозинку за тај сукоб. С том лозинком можемо ући у ту борбу; али само с том лозинком цео свет може ући у мир.

Јер само без лажи могу се узајамно споразумевати људи и народи, говорили они ма којим језиком.

Боже, врати човечанству мир!

„Не треба да се руководимо увредама за оно што је било него интересима чувања мира“

(Наставак са прве стране)

момента када је руски народ, заједно с другим народима Совјетског Савеза, на Стаљиново позив преустројио „све за рат“, и када су они, најзад, сломили кичму немачкој армији, острвљени хитлеровци нису се ни пред чим заустављали у спровођењу својих нечовечких циљева на територијама које су они освојили. Заборавити то био би злочин према успомени милиона невиних погинулих људи, према њиховим осиротелим породицама, према целом народу. Не може се заборавити ни то какву су нам огромну материјалну штету нанели немачки освајачи и њихови савезници, који су вршили разбојништва на совјетској територији у току многих месеци. За све ово морају одговорати, пре свега, главни ратни злочинци.“

Изnoseћи затим податке о материјалној штети коју је Совјетски Савез претрпео од Немачке, комесар Молотов је даље рекао:

„Али, међу нама нема присталица политике освете према побеђеним народима. Друг Стаљин је више пута истицао да су осећања освете, као и осећања одмазде за угреде, лоши саветодавци у политици и у односима међу народима. У односу према побеђеним народима не треба да се руководимо осећањима освете, него тежњом да спречимо понављање агресије и да евентуалног новог агресора ставимо у положај највеће изолације међу народима. Не треба да се руководимо увредама за оно што је било него интересима чувања мира и безбедности народа у послератном периоду.“

„Неспорно је да интереси обезбеђења чврстог мира захтевају да мирољубиви народи располажу покривним оружаним снагама. Ово се у сваком случају односи на оне земље, које сносе главну одговорност за обезбеђење мира.“

Али, интереси чувања мира немају ничега заједничког са политиком утркивања у наоружавању великих сила, како то у иностранству проповедају неке нарочито жустре присталице империјалистичке политике. У вези са тим треба поменути проналазак атомске енергије и атомске бомбе, чија је примена у рату против Јапана показала њену огромну рушничку снагу. Али атомска енергија још није испитана у циљу спречавања агресије или одржања мира. С друге стране, данас не могу постојати такве техничке тајне великих размера, које би могле постати својина једне једине земље или неке уске групе земаља. Стога проналазак атомске енергије не треба да потстиче жељу да се тај проналазак искористи за спољнополитичкој игри сила, нити безбрижност у погледу будућности мирољубивих народа.

Много се буке прави и око стварања блокова и груписања држава као средства за чување извесних спољних интереса. Совјетски Савез никада није учествовао у груписању сила које је уперено против других мирољубивих држава. На Западу, као што је познато, покушаји такве врсте чинени су више пута. Антисовјетски карактер низа таквих групација у прошлости такође је добро познат. У сваком случају историја блокова и груписања западних држава сведочи о томе да је оно служило не толико обуздавању агресора, колико раширивању агресије, и пре свега од стране Немачке. Ето зашто будност Совјетског Савеза и других мирољубивих држава не сме у том погледу да слаби.“

„Мора се приметити да је рат и у табору савезничких земаља довео до великих промена. Као

правило, овде су реакционарне снаге у знатној мери потиснуте са ранијих позиција, направивши место за старе и нове демократске партије. У низу европских земаља спроведене су радикалне социјалне реформе, као што је ликвидација преживеле великопоседничке својине над земљом предајом земље неимућним сељацима, што поткопава ранији основ реакционарно-фашистичких снага и потстиче пораст демократског и социјалистичког покрета у тим земаљама. У неким земаљама сада су стављене на дневни ред такве важне економске реформе, као што је национализација крупне индустрије, осмочасовни радни дан и друге, што уноси нов дух и уверење у растуће редове демократског покрета у Европи и ван Европе. Извесни органи реакционарне штампе чине покушаје да припишу спровођење ових смелих демократских реформи у првом реду појачаном утицају Совјетског Савеза. Неодрживост таквих аргумената је очевидна зато што је свима познато да су се проблеми те врсте у напредним земаљама Европе решавали са успехом већ и раније.“

„То не значи да су снаге фашизма коначно ликвидирани и да се њима не мора више рачунати. Би сте сви читали Кримску декларацију трију великих сила о ослобођеној Европи, где се каже: „Успостављање реда у Европи и прерушење националног економског живота мора бити постигнуто на начин који ће дозволити ослобођеним народима да униште последње трагове нацизма и фашизма и да створе демократске установе по свом сопственом избору.“

„Совјетски Савез је увек био веран политици учвршћивања нормалних односа између свих мирољубивих држава. У годинама рата Совјетски Савез је успоставио пријатељске односе са Великом Британијом и Сједињеним Америчким Државама, са Француском и Кином, са Пољском, Чехословачком и Југославијом, и скоро са свима овим земаљама има сада дугогодишње уговоре о савезу и узајамној помоћи против евентуалне нове агресије од стране оних држава, које су биле главни агресори у последњем светском рату. С наше стране чини се све да би се нормализовали и успоставили добри односи и са другим земаљама, које су прекинуле с политиком непријатељства и неповерења према Совјетском Савезу. Томе служи и развитак трговинско-економских односа наше земље са све већим кругом страних држава. Јачају се и културне везе с њима.“

Коментаришући овај говор В. М. Молотова, сва светска штампа га је топло поздрављала као добар знак за разбистравање међународне ситуације, у очекивању нових договора који су у току у вези са разговорима и личним порукама које су измењене ових дана између америчког председника Трумана и генералисимуса Стаљина.

Многи коментари сматрају да је постигнут споразум између генералисимуса Стаљина и председника Трумана по свима питањима како у Југоисточној Европи, тако и на Далеком Истoku.

ГРУПА БРИТАНСКИХ ПАРЛАМЕНТАРАЦА У БЕОГРАДУ

Група енглеских народних посланика и претставника неколико великих енглеских листова стигла је у уторак у Београд.

На земунском аеродрому британске госте дочекали су потпредседник Привремене Народне скупштине Моша Пијаде, помоћник министра спољних послова генерал Велебит, помоћник министра информација Вељко Кораћ, начелник Политичког одељења Министарства спољних послова Бриџлес, директор агенције „Танјига“ Вевода, секретар Министарства спољних послова Нешић и претставници домаће штампе.

Били су такође присутни: саветник британске амбасале Дикинс и аташе за штампу Килсоуд. Енглески парламентарци и новинари дошли су да посете Југославију, где ће се задржати краће времена.

Групу енглеских парламентарца сачињавају: посланици лабуристичке партије г.г. Ђорџ Додс, лорд Хачинсон, Е. В. Ђ. Луис,

Целом свету су сада потребни производи наших млинова и наших фабрика, а све то стоји спремно и одређено за велику будућност.

Радио Њујорк:

На позив председника Трумана сазвана је конференција радника и послодаваца која има за задатак да реши сва спорна питања између радника и намештеника. На конференцији учествују по 18 претставника са једне и друге стране. Приликом отварања те конференције Труман је рекао између осталог следеће:

„Уверен сам, ако се радници и послодавци оуду оближили са разумевањем да имају заједнички циљ и са одлуком да међусобне разликe изгледе у свом сопственом интересу, онда ћемо ускоро пребрисати индустријску свађу. Радник је најбоља муштерија коју послодавац има, а послодавац је извор средстава за раднички живот. Они потпуно зависе један од другог, а цела земља зависи од њих.“

„Дошло је време да радници и послодавци сами одлучују у традиционалном, америчком, демократском духу. Ја се надам да ћу моћи ускоро да напустим претседничка ратна овлашћења, тако да ће радници и послодавци опет носити пуно и недељену одговорност за својодевање са производама који су неопходни за наше домаће потребе и за нашу водећу улогу у међународним односима.“

„Ово је могућност да покажете да ви можете да постигнете споразум без политичке или владине пресије.“

„Овде има много да се разматра. Пре свега постоје не само право него и дужност да се договори врше колективно. Ни меслим да се то чини само речима и апстрактним принципима. Ја подразумевам добру вољу на обим странама да се том договору приступа искрено и са чврстом одлуком да се нађе цврст споразум.“

„Ми морамо да нађемо методе не само за мирно склапање радничких уговора, него такође и за овурађе индустријског мира за врме трајања тих уговора. Једанпут склопљени уговор мора да се држи и може да се мења само одностраном приволом. ААко желимо да верујемо у постигнуте споразуме, онда мора да буде одго-

Разговори између г. Бернса и лорда Халифакса у Вашингтону

У вези престојеће конференције између америчког председника Трумана, британског премијера Атлија и канадског председника владе г. Макензи Кинга, на којој ће се расправљати о атомској енергији и другим важним међународним проблемима, британски амбасадор у Вашингтону лорд Халифакс посетио је америчког министра спољних послова г. Бернса, и са њим одржао конференцију о којој није дат никакав званични коминике за штампу.

г-ђа Ли Манинг, Ђ. Платс-Милс, Ерист Паплевел, Стајлеј Тифони, К. Золиакс и В. Х. Олфилд; посланик либералне партије г. Емри Робертс и посланик нацио. алибералне партије мајор Неил Маферзон.

Групу претставника британске штампе сачињавају: шиковник Дајвидсон за „Тајмс“, г. Кингслеј Мартин за „Њу Ститсмен“, мајор Џон Еналдс за „Дејли Хералд“ и г-ца А. Х. Меклург претставник британског радија.

Истим авионом допутовали су такође г-ђа Маргарета Лојд, секретар Комитета за помоћ Југославији, и Лео Матес, југословенски аташе за штампу у Лондону.

Поводом ове посете лондонски радио јавља да она нема никакав званичан карактер и да се разликује од сличне посете лабуристичких посланика у Грчкој. Посета британских парламентарца Београду има чисто приватан карактер и дошла је на позив Маршала Тита.

ПРЕТСЕДНИК ТРУМАН НА КОНФЕРЕНЦИЈИ РАДНИКА И ПОСЛОДАВАЦА

Ми морамо да производимо, много да производимо - и то ускоро

ворност и интегритет на обим странама за њихово извршење“.

„Ако би ова конференција успела да да одговор јавности, која тражи један форум установу (машинерију) за спречавање индустријских свађа, онда је учињен велики корак према индустријском миру. Онда ће она да положе темељ за једну еру просперитета и безбедности. Целом свету су сада потребни производи наших млинова и наших фабрика, а све стоји спремно и одређено за велику будућност. Али прилике и околности могу брзо да се мењају. Наша невиђена прилика може ускоро нестати. Ми морамо да производимо, много да производимо — и то ускоро.“

Људи, сакупљени у вој сали, управљају са америчком индустријом и воде америчке раднике свих увећења. Ви ћете само онда успети, ако ће радништво и индустрија као целина буду примили ваше одлуке. Амерички народ зна колико је огроман ваш задајак. Али и ваши циљеви су огромни. Ако народ неће наћи одговор овде, тражиће га другде, јер одговор се мора наћи. Цео систем приватних предузећа и индивидуалне могућности зависе о томе. Ако би индустријска свађа нашла широко

поље, онда губимо ми сви оно што нам треба: плате, којесу потребне радништву, добит и дивиденде пословних људи и улагача, продукте који су потребни потрошачима.

После тога сенатор Харлеј М. Килгоре изјавио је да многа зачуђавајућа открића у технолошком развиту дугујемо рату и њима ће се ускоро моћи да користи јавност.

Многа од тих открића примениће се ускоро за лакше вођење домаћинства и рада у пољопривреди, отклониће индустријским радницима многе опасности од болести и смањиће трошкове живота.

Сенатор Килгоре каже да су за време рата учињена око 2300 открића за таква побољшања и да она показују сасвим нове путеве мирнодобској индустрији.

Граднће се нови домови који ће показати добит техничких побољшања у погледу осветљења, прозориће се саблети стаклом које неће дозволити губитак топлоте, загревање кућа биће много јевтиније. Промене у одећи су актуелне. Постоје услови за добијање одела, чарапа итд., који се неће брзо руинирати и који ће бити трајни. Многа модерна оруђа олакшаће у велике радове на пољима.

Отпочела је рад Француска народна скупштина

У историској бурбонској палати отпочела је своје заседање француска Народна скупштина, која је изабрана на овогодишњим изборима. Генерал де Гол, шеф привизорне француске владе, поднео је француској скупштини оставку на свој положај и, по вестима које стижу из Париза, сматра се да ће у суботу француска Народна скупштина изабрати новог претседника француске владе. Тиме ће бити завршен један ванпарламентарни и неуставни период у историји француске републике. Сви политички кругови у Француској сматрају да ће нови претседник владе бити генерал де Гол, за кога се сматра да ће добити гласове социјалистичких народних посланика, републиканских и комунистичких. Очекује се, затим, према писању париске штампе, образовање нове владе коју ће у главном сачињавати чланови комунистичке странке, социјалисти и републиканци.

Тако ће 586 посланика француске Народне скупштине ударити

прве темље четвртој републици, која ће означавати и представљати све позитивне особине француске демократије.

Разговори у Анкари

Како јавља радио Лондон, турски министар трговине, у пратњу британског амбасадора у Анкари посетио је претседника турске републике у вези трговинских разговора који се ових дана воде између Велике Британије и Турске

ВИНСТОН ЧЕРЧИЛ ПОСЕТИЋЕ ПАРИЗ 11 НОВЕМБРА

Како добро обавештени кругови британске престонице изјављују, пише париски „Ле Монд“, бивши британски премијер Винстон Черчил посетиће Париз 11 новембра ове године.

Они додају, такође, да ова посета нема званични карактер. Г Черчил ће после Париза посетити Брисел.

ОКО РЕВИЗИЈЕ СПОРАЗУМА У МОНТРЕ-У

Како пише амерички лист „Њујорк тајмс“, амерички министар спољних послова господин Бернс, упутио је Турској влади ноту у којој обавештава да америчка влада сматра да контрола Дарданела треба да остане у рукама Турске.

Коментар лондонског „Тајмса“ о изборима у Мађарској

Коментаришући изборе у Мађарској, лондонски Тајмс пише да су ови избори извршени у пуној слободи и да су показали шта мађарски народ данас жели и хоће. Они су исто тако потврдили да мађарски народ жели да живи по демократским принципима. Мађарски слободни избори олакшаће међународни положај Мађарске, тиме што ће бити омогућено брзо склапање мира са свима савезницима, као и економске помоћи за обнову земље.

Очекује се да ће по сазиву мађарског парламента бити образована нова концентрациона влада, састављена од малопоседника, социјал-демократа и комуниста.

Саветодавна комисија за Далеки Исток

Саветодавна комисија за Далеки Исток, како јавља радио Њујорк, отпочела је одржавање својих седница 6 новембра у Вашингтону у Министарству спољних послова. Раду Саветодавне комисије присуствује и делегат Совјетског савеза, Саветодавна комисија једногласно је изабрала америчког генерала Мак Која за претседника. Секретар комисије генерал Нелсон Џонстон, објаснио је значај заседања ове комисије. Саветодавна комисија наставља са својим радом.

НАШИ ПРОБЛЕМИ

Којим путем

Учити културне, економске и политичке проблеме и поставити их правилно на своје место никада није било теже него што је то данас. Први узрок је томе што је код нас наступио момент кад има врло мало људи, који се усуђују да о ствари кажу како мисле. Други узрок је, што је рат за нас био у ствари револуција, а тешке одбранбене борбе за опстанак наших народа испреметале су људе и вредности, пробудиле нове снаге и отвориле нове могућности. Извршена су социјална и економска померања. Доњи друштвени слојеви надри су великом снагом на позршину друштвеног збивања. Све је у покрету, тражењу и акцији. Једни би хтели да задрже своје позиције, други да их поврате или бар делимично сачувају, трећи траже пута и начина да дођу до изражаја, а четврти сматрају да је њихово време кад треба да воде, владају и диригују. А земља је ратом опустошена у упропашћена, стотине хиљада људи ни крова кад главом немају. Трговина и индустрија, уколико их има, тек су у обнављању и експериментисању преоријентације на нови пут. У крајевима где су се водиле борбе, трговина и ситна сељачка економија тотално је уништена, а у богатим, равничарским крајевима сведена до последњег минимума. Саобраћај после четворогодишњег уништавања тешко се опоравља, а средства су недовољна из којих све то треба подићи и нормализирати.

Поред свега тога, рат је у душе људи унео немир, страх и неспокојство. 1.700.000 људи изгубило је своје животе. Крв је залила сваки кутак наше земље. Тешки болови и дубоке ране још нису зарасле. Попаљена села, разрушени градови, стотине хиљада сирочади, удовица, увалењих очева и мајки, туга и бол, све је то стварност која се сусреће на сваком кораку. Поред свега тога дошла је једна незапамћена сушна година, која је више од пола земље лишила сваког рода. Услед тога као најактуелнији дневни проблем постала је прехрана становништва. Зашто смирење духовно и организовање запослена.

А наш свет, који се четири пуне године тврдоглаво и упорно борио на свим фронтима са хитлеровским фашизмом и свима околним сателитима, чекао је дан слободе као озеоба сунце. Све је било стављено на коцку живот, имаће, деца. Једни су се борили и пушком у ружи, други помагали их, а трећи, привезани за кућу и огњиште, упорно су саосећали борцима и давали онај невидљиви отпор према непријатељу, гледајући сваког часа смрти у очи. Један мали број ставио се у службу окупатору и с њим до краја поделио судбину. Зато нема земље ни народа у свету, који се више борио за слободу и дао јачи отпор и више жртва. А то давање било је условљено великим надањем.

Рат је завршен, пре неколико месеци земља очишћена од непријатеља, а предахнути се не може ни тренутак. Обнова земље, велики политички, културни и економски проблеми стављају наше друштво пред нове и тешке задатке.

Али, ако се ствари поставе на своје место, пусти се људима одушка за слободно мишљење и договарања, и ако им се приђе како треба, наш човек ће опет показати да је дорастао времену у ком живи, да је способен да прихвати нове и велике напоре. Њему се ништа није отело, само кад је с вољом кренуо да свршава посао. Опет наш народ је велики иницијата кад стекне уверење да се нешто њему силом намеће или да га водећи људи тегле куда он неће. Тврдоглаво је упоран и јогунаст, бесајачи и пркосник. Зато за велике, нове путеве, морамо потражити и нове методе и наступе водећих. Мора се осећати дах и било свуда народне воље.

Мало пре смо констатовали да су сви наши људи у покрету, тражењу и акцији нових путева и нових метода живљења и владања. Видели смо и то да се пред нас нагомилало маса проблема и брига. Да су потребне све руке свих наших људи и сва наша снага за обнову и организацију новог живота и нове државе. Знамо и то да сви ствари не посматрамо из исте перспективе и да подједнако не мислимо како би требало поједине проблеме решавати. Поред тога ми нисмо нешто одвојено и издвојено од осталог света. Као што су појединци органски везани за друштво, исто су тако данас народи припопчани једни за друге. Зато од наших снага и стремљења не зависи све, или највећих нам пријатеља и најближих суседа. Прогресивно у човечанству широм земљине кулге било се повезало у борби

против зла у немани овог рата а после победе опојни дах слободе укупчао је све људе на једну заједничку линију одбране човечких права и будућег мира. Данас је срећа, мир и будућност човечанства у рукама СССР, Америке и Енглеске. Људима више није важно где живе, већ како живе, како се осећају и како се с њима поступа. Човек данас верује делима, а не речима. Он не жели да буде бесправни роб, деградирани човек или страхом испуњени људски облик. Исто тако човек данас зна да има право на рад, стан и обезбеђење у случају слабости или изнурености. Право на слободу мишљења и удруживања. Све су то тековине дуге и упорне борбе човечанства, која се уобличила свесним схватањем пуне политичке и личне слободе човека у савременом друштву.

И то није данас познато само једном народу или људима који су се издвојили својим умом, природним даровима и успоном културе у прошлости. Све те тековине пуне и праве демократије, социјалне брига и друштвене праведности, благодарећи савременим изумима људског духа, облетале су читаву земљину кулгу, продрле до азиских и афричких прашума и пустиња и припремиле све народе и појединце за пуније, праведније и веће друштвене форме и облике. Тако је и наш човек измучен ратом, страхом што га је трпео од туђина и својих, продубљен суровом реалношћу и стеченим искуством, постао најизразитији носилац тих нових човечанских и демократских тежњи. Из предратних година носи незаборављено, горко искуство личних режима и диктаторских опита самовоље, терора и узурпирања од појединца или појединих повлашћених клика. Рат га је упознао са окрутношћу бестијалне силе, са криминалом фашизма и зверским инстинктима, који правом јачега ниште и узимају све. Борба противу фашизма уверила је све народе у снагу добра, која је сломила насилје и отворила слободним људима могућности за пут у оно што они желе. Тако је постигнуто оно почетно, што би било основно за исправне путеве и наступа људи и народа у свету, па и код нас у Југославији. Држава која је озбиљно била угрожена и доведена на руб пропасти поново је васкрсла из жеље и воље свих наших народа. Сви јужнословенски народи на овом терену дошли су до сазнања да им нема живота и опстанка без братства и заједнице државне. То је био најтежи порођај који се оплодио јасним сазнањем, али то је у исто време и почетна база на којој треба градити нов живот. Поред тога наши су људи дошли до сазнања да су истина, слобода и љубав три највећа добра будућности. Што у ствари значи да без истине нема ничега ни великог, ни сталног, ни доброг. Да без слободе нема правде, ни среће, а поготову напретка и праве културе. Да без љубави нема живота, нема истине, слободе, човекољубља, прогреса и могућности да људи буду заиста људи.

ДУШАН БАРАНИН

Поводом разних изјава које су се појавиле у нашој штампи о Земљорадничкој страници, наш сарадник посетио је г. Миту Станисављевића, бившег повереника владе Србије, потпредседника Земљорадничке странке и председника Земљорадничког посланичког клуба. Поводом тога г. Станисављевић изјавио је следеће:

После избегавања неких наших чланова да сазову наш Главни одбор, који се није састајао од 15 марта ове године иако је Статутом предвиђено да се исти састаје свака три месеца, после несазивања Извршног одбора који по Статуту треба да се састане недељно једанпут, а последња седница одржана је 14 септембра ове године, и после одбијања Фронга да Земљорадничкој страници да засебне Земљорадничке листе на престојећим изборима и после кандидовања појединих наших чланова без одобрења Главног и Извршног одбора, били смо приморани, узимајући у обзир ситуацију Земљорадничке странке, да упутимо Фронту следећу изјаву:

На конференцији једног дела чланова Земљорадничке странке, одржане 14 марта ове године, решено је да се приступи Јединственом народно-ослободилачком фронту. После ослобођења земље од непријатеља а приликом оснивања Народног фронта Југославије, на конгресу од 7, 8 и 9 августа о. г., приступајући Народноме фронту, дали смо декларацију у којој је између осталог изјављено следеће:

„Земљорадничка странка, стојећи на начелу приватне својине, малог и средњег посела, окупља широке слојеве земљорадника. По својој програму странка се бори за политичко, економско и културно подизање села. Земљорадничка странка својим двадесетогодишњим радом и политич-

ким рад, а то су били: одбрана личне и националне слободе, самоопредељење народа, хлеб за све који раде. Али оно што га је издвajaло од свих тако званих грађанских политичара, био је захтев за успоставу дипломатских односа и

Јован М. Јовановић

оснивач „НОВОСТИ“

Било је исчерг симболичног у престанку издавања „НОВОСТИ“, чији је последњи број изишао 6 јануара 1929 год. Од 6 јануара 1923 год. под власништвом Јована М. Јовановића, шефа Земљорадничке странке, па све до 6 јануара 1929 год., излазиле су „НОВОСТИ“ као дневни независни информативни лист. Оштрицом пе-

И као новинар и власник „НОВОСТИ“ пок. Јован М. Јовановић био је исти онакав, какав је био у политици. Карактеран, тих, увек једнаког расположења, истрајан и постојан, уз то стално активан. Писао је непрекидно и упорно бранио кроз штампу исте оне принципе које је бранио и кроз свој по-

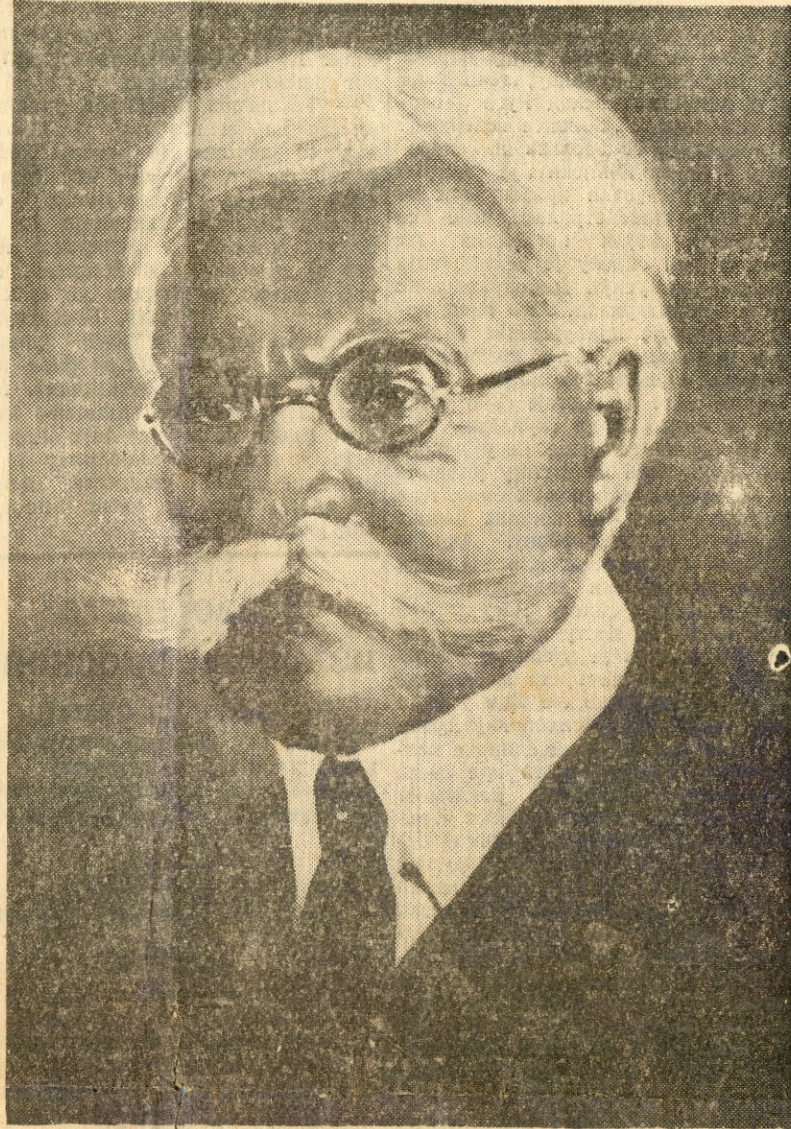
савеза са братским Совјетским Савезом. О томе свему писао је у: „Делу“, „Летопису“, „Зори“, „Прегледу“, „Новој Европи“, „Селу“, „Тежачком праву“, „Мисли“, „Записима“, „Политици“, „Правди“, „Српском књижевном гласнику“ и „Новостима“.

Његови чланци, нарочито они са потписом „Иностранци“, били су најчитанији на Словенском југу. Хладно резоновање, прецизно логично излагање, потпуна политичка исправност, одсуство сваког личног интереса и сваке демагогије, то су били начин писања и стил Јовановићевих чланака. И као што су се погледи сељака задржавали на овом хуљливом човеку, њима нешто загонетно, тако су се и читаоци у читавој нашој земљи задржавали на чланцима који су били потписани иницијалима Јована М. Јовановића.

Природно је да се политички акценат јако осећа у свим његовим чланцима, јер носио је државу у крви и бдио над њом. И онда када нико није видео ни облак ни сенку, видео је он и звонио на узбуну. Тако су „НОВОСТИ“ на принципи слободе окупљале све оне који су устајали против тираније унутра, као и против тираније споља. И ишао је тим путем стрпљиво, али упорно сељачки, сељачки стрпљиво. Сматрајући да је држава организовани народ, тражио је да се сељаштво организује повезано његовим битним интересом, земљорадничким интересом; тако да сељаштво, вечити и ваздашњи објекат свих друштвених и привредних система постане, носилац сваке државне управе и свакога система.

Тако је изгледао Јован М. Јовановић, као новинар и власник „НОВОСТИ“. Данас када „НОВОСТИ“ поново излазе желимо да окупимо све људе на сарадњу, без обзира на партије, вероисповести и народности, на оним истим принципима на којима је окупљао и Јован М. Јовановић, у намери, да са истином и преко истине, прикажемо нашим читаоцима целокупну проблематику и догађаје код нас и у свету.

Слобода, лична и национална и за нас ће као и за пок. Јована М. Јовановића, претстављати битну ствар, јер онај ко неће слободу, мора тиранију, а тиранија убија човека, убија душу човека, ствара духовно робље, а духовно робље неће одржати државу јер роб лако мења господара“.

Пок. Јован М. Јовановић, оснивач и последњи власник „НОВОСТИ“

ра својих сарадника, исправним ставом уредништва, „НОВОСТИ“ су немилосрдно ударале на све мане и сва зла тадашњих режима, бранили принципе слободе и демократије од свих насртаја владавинских комбинација.

литички рад, а то су били: одбрана личне и националне слободе, самоопредељење народа, хлеб за све који раде. Али оно што га је издвajaло од свих тако званих грађанских политичара, био је захтев за успоставу дипломатских односа и

ИЗЈАВА МИТЕ СТАНИСАВЉЕВИЋА

Поводом разних изјава које су се појавиле у нашој штампи о Земљорадничкој страници, наш сарадник посетио је г. Миту Станисављевића, бившег повереника владе Србије, потпредседника Земљорадничке странке и председника Земљорадничког посланичког клуба. Поводом тога г. Станисављевић изјавио је следеће:

После избегавања неких наших чланова да сазову наш Главни одбор, који се није састајао од 15 марта ове године иако је Статутом предвиђено да се исти састаје свака три месеца, после несазивања Извршног одбора који по Статуту треба да се састане недељно једанпут, а последња седница одржана је 14 септембра ове године, и после одбијања Фронга да Земљорадничкој страници да засебне Земљорадничке листе на престојећим изборима и после кандидовања појединих наших чланова без одобрења Главног и Извршног одбора, били смо приморани, узимајући у обзир ситуацију Земљорадничке странке, да упутимо Фронту следећу изјаву:

На конференцији једног дела чланова Земљорадничке странке, одржане 14 марта ове године, решено је да се приступи Јединственом народно-ослободилачком фронту.

После ослобођења земље од непријатеља а приликом оснивања Народног фронта Југославије, на конгресу од 7, 8 и 9 августа о. г., приступајући Народноме фронту, дали смо декларацију у којој је између осталог изјављено следеће:

„Земљорадничка странка, стојећи на начелу приватне својине, малог и средњег посела, окупља широке слојеве земљорадника. По својој програму странка се бори за политичко, економско и културно подизање села. Земљорадничка странка својим двадесетогодишњим радом и политич-

ким радом била је изразито олозицијона према свим ранијим режимима бивше Југославије и залагала се од увек за широка демократска права народа, за социјалну правду и за увођење пуне политичке демократије. Она је у својој прошлости доказала да је изразито југословенска и доследна својој концепсији о државном јединству. Она је увек била против шовинистичко-племенских и верских нетрпељивих груписања.

Према томе, Земљорадничка странка је и данас за братство и јединство народа, за социјалну правду и за пуну политичку и економску демократију.

Поред тога Земљорадничка странка по својој програму и раду била је од увек за сарадњу и уједињење Јужних Словена и за наслон на братску Русију, као и за пријатељску сарадњу са великим западним демократијама: Великом Британијом, Сједињеним Америчким Државама и Француском.

Зато, полазећи од свога програма и доследни својој досадашњем раду, Земљорадничка странка приступила је Народноме фронту са вером да ће преко Фронга, у сарадњи са другим политичким странкама, групама и политичким снагама у Фронту, остварити напред истакнута начела.“

Још приликом стварања Народног фронта Југославије ми смо стајали на становишту да је Фронт композитна организација, састављена од појединих политичких странака, што је нашло потврду и у члану 14 Статута Фронга.

Међутим, организација и рад фронта у последње време иде затим, да се од Фронга створи једнопартиска политичка организација, чему служи за доказ и примена политичких и изборних Закона.

У привредној политици, поред свих наших настојања, нисмо успели да је ускладимо са интересима широких народних, а нарочито земљорадничких слојева. Ово поглавје долази до изражаја у заједничкој политици Фронга.

Немајући могућности, да из истакнутих разлога остваримо макар и минимални део нашег програма, не смо смо одговорност за политику Народног фронта.

И поред те своје одлуке, на коју смо приморани остајемо верни програму Земљорадничке странке и желимо нарочито да истакнемо, да ћемо се у будуће и изван Народног фронта борити за:

1. Братство и јединство наших народа и прикључење свих Јужних Словена заједничкој држави;
2. За федеративно уређење Југославије;
3. За праву, слободно изабрану, народну власт;
4. За слободу савести, мишљења и говора, слободу штампе, слободу удруживања, слободу вероисповести, слободу од страха и слободу од беде;
5. За пуну политичку и социјалну демократију;
6. За пријатељство и сарадњу са свим уједињеним нацијама на челу са СССР, Француском, Великом Британијом и Сједињеним Америчким Државама, а нарочито са свим словенским народима и за продубљење савеза са великим и братским Совјетским Савезом.

Потпредседник Земљорадничке странке и Председник Земљорадничког посланичког клуба, Мита Ст. Станисављевић, с. д.

